

DBB-001-001578

Seat No. _____

Third Year B. A. (Sem. V) (CBCS) Examination

May/June – 2015

Indian Culture : Paper - XI

(Study of Social Institutions of India)

Faculty Code : 001

Subject Code : 001578

Time : 2½ Hours]

[Total Marks : 70

સૂચના : (૧) બન્ને વિભાગના પ્રશ્નોના જવાબ મુખ્ય ઉત્તરવહીમાં જ આપવના રહેશે.

(૨) પ્રશ્નોની સામે ગુણાંક દર્શાવેલ છે.

વિભાગ - I

1 MCQs :

(1) ચામડીનાં લાલ રંગવાળા શું કહેવાયા ?

(A) શુદ્ર

(B) વૈશ્ય

(C) ક્ષત્રિય

(D) બ્રાહ્મણ

(2) હિંદુ લગ્નપ્રથાનું મોટું દૂષણ શું છે ?

(A) બાળલગ્નો

(B) સ્ત્રીભૂષણ હત્યા

(C) વ્યભિચાર

(D) પડદાપ્રથા

DBB-001-001578]

1

[Contd...

- (3) હિંદુ લગ્નનો કયો પ્રકાર શ્રેષ્ઠ છે ?
- (A) દેવ લગ્ન (B) આર્શ લગ્ન
- (C) બ્રાહ્મ લગ્ન (D) પ્રજાપત્ય લગ્ન
- (4) ગુરુકુળથી ઘર તરફ પાછા ફરવાનો સંસ્કાર કહેવાય છે ?
- (A) વેદાંગ (B) ઉપનયન
- (C) સમાવર્તન (D) ગોદાન
- (5) હિંદુ સમાજમાં 1954માં લગ્ન વિચ્છેદનો કયો કાયદો આવ્યો ?
- (A) ગાંધી મેરેજ એક્ટ
- (B) શારદા એક્ટ
- (C) શોશ્યલ મેરેજ એક્ટ
- (D) સ્પેશિયલ મેરેજ એક્ટ
- (6) કયા આશ્રમમાં મનુષ્યનો સર્વાંગિણ વિકાસ થાય છે ?
- (A) વાનપ્રસ્થાશ્રમ (B) ગૃહસ્થાશ્રમ
- (C) બ્રહ્મચર્યાશ્રમ (D) સંન્યાસ આશ્રમ
- (7) જીવના ઘડતરનો આ શ્રેષ્ઠ આશ્રમ છે ?
- (A) ગૃહસ્થાશ્રમ (B) બ્રહ્મચર્યાશ્રમ
- (C) વાનપ્રસ્થાશ્રમ (D) સંન્યાસ આશ્રમ

(8) પ્રજનન કાર્યને સહેતૂક બનાવવા માટે કયા સંસ્કાર કરવામાં આવે છે ?

- (A) પુસંવન (B) ગર્ભાધાન
(C) શ્રીમંતોનયન (D) ક્ષવેધ

(9) વર્ણ શબ્દનો અર્થ થાય છે ?

- (A) પસંદ કરવું (B) જરૂરિયાત
(C) કલ્યાણ (D) કર્મ

(10) માનવસંબંધો અને વ્યવહારને ઘડવા માટે ભારતમાં શેનો વિકાસ થયો ?

- (A) સામાજિક સંસ્થાઓ
(B) કાર્યપ્રણાલી
(C) કલ્યાણકારી યોજના
(D) વેપાર

(11) સમાજમાં વિવિધ પ્રથાઓનો હેતુ શું છે ?

- (A) આર્થિક વિકાસ
(B) પ્રજા કલ્યાણ
(C) રીતરિવાજ
(D) ભૌતિકતા

(12) ઋગ્વેદનાં પુરૂષ સૂક્ત અનુસાર વર્ણની ઉત્પત્તિ શામાંથી થઈ છે ?

- (A) બ્રહ્મ (B) પ્રજાપતિ
(C) વિરાટ પુરૂષ (D) આત્મા

(13) સામાજિક વિચારસરણી મુજબ વર્ણનો સંબંધ શેની સાથે છે ?

- (A) ભૌતિકતા (B) મૂલ્યો
(C) વિકાસ (D) વ્યવસાય

(14) પ્રાચીન ભારતમાં સમાજ અને રાજ્ય કયા વર્ણનો નિભાવ કરતા હતા ?

- (A) બ્રાહ્મણ (B) ક્ષત્રિય
(C) વૈશ્ય (D) શુદ્ર

(15) સમાજમાં નીતિ નિયમોની જાળવણી અને પાલનનું કામ કયા વર્ણનું હતું ?

- (A) બ્રાહ્મણ
(B) ક્ષત્રિય
(C) વૈશ્ય
(D) શુદ્ર

(16) વિવિધ સંસ્કારો દ્વારા મનુષ્યને શેનાં પરત્વે સભાન કરવામાં આવે છે ?

- (A) સુખ (B) નૈતિકતા
(C) સમૃદ્ધિ (D) ધર્મ

(17) મનુએ મુખ્ય કેટલા સંસ્કારોનો ઉલ્લેખ કરેલો છે ?

- (A) 15 (B) 20
(C) 16 (D) 21

(18) કયા સંસ્કારો વડે વિદ્યાર્થીઓને ગુરુકુળમાં પ્રવેશ મળતો ?

- (A) વેદાંગ (B) ઉપનયન
(C) સમાવર્તન (D) ગોદાન

(19) પ્રાચીન સમયમાં કયા લગ્નનો સંબંધ ઋષિ મુનિઓ સાથે હતો ?

- (A) દેવ લગ્ન
(B) આર્શ લગ્ન
(C) બ્રાહ્મ લગ્ન
(D) પ્રજાપત્ય લગ્ન

(20) મુસ્લિમ લગ્ન વિચ્છેદનો કાયદો કઈ સાલમાં આવ્યો ?

- (A) 1930 (B) 1929
(C) 1939 (D) 1935

વિભાગ - II

2 આશ્રમવ્યવસ્થાનું મહત્ત્વ સમજાવી ચાર આશ્રમોની ફરજો વિશે વિગતે લખો. 10

અથવા

2 સામાજિક સંસ્થાઓનો અર્થ અને તેની ઉપયોગિતા વિશે લખો. 10

3 હિંદુ અને મુસ્લિમ લગ્નમાં છૂટાછેડાની જોગવાઈઓ જણાવો. 10

અથવા

- 3 વર્ણ શબ્દનો અર્થ સમજાવી તેની ઉત્પત્તિનાં વિવિધ ખ્યાલો વર્ણવો. 10
- 4 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) 8
- (1) બાળકો પરનાં સંસ્કાર
- (2) વર્ણ અને જ્ઞાતિ
- 5 ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈ પણ એક) 8
- (1) હિંદુ લગ્નનાં આદર્શો
- (2) શિક્ષણનાં સંસ્કારો
- 6 ટૂંકા ઉત્તર લખો : (કોઈ પણ બે) 14
- (1) સપ્તપદી ને મંગલકેરા
- (2) ચાર વર્ણોની ફરજો
- (3) સ્ત્રીઓ પરનાં સંસ્કારો
- (4) મુસ્લિમ નિકાહ પ્રથા.

ENGLISH VERSION

- Instructions :** (1) Answers of both the sections should be in main answer book.
- (2) Marks are indicated on right side of every question.

SECTION - I

1 MCQs :

- (1) Those whose skin was red in colour were called.
- (A) Shudra (B) Vaishya
(C) Kshatriya (D) Brahmins
- (2) This is the main evil of Hindu Marriage system.
- (A) Child marriage (B) Female infanticide
(C) Adultery (D) Pardah system
- (3) This is the best kind of Hindu marriage.
- (A) Deities Marriage
(B) Arsh Marriage
(C) Brahm Marriage
(D) Prajapatya Marriage
- (4) Which Samsakaras are meant for returning home from Gurukul?
- (A) Vedaang (B) Upanayan
(C) Samaavartan (D) Godan

- (5) In 1954 which law was introduced for divorce in Hindu Society?
- (A) Gandhi Marriage Act
(B) Sharada Act
(C) Social Marriage Act
(D) Special Marriage Act
- (6) In which Ashram Human personality fully flourishes ?
- (A) Vaanprasth   (B) Grihastha
(C) Brahmacharya   (D) Sanyas
- (7) This Ashram is best for life (style) moulding..
- (A) Grihastha
(B) Brahmacharya
(C) Vaanprasth
(D) Sanyas
- (8) This Samskaras are offered for making procreation meaningful..
- (A) Pusamvan   (B) Garbhaadhan
(C) Shrimontonayan   (D) Karnavedha

- (9) Meaning of word Varna is...
- (A) To select   (B) Necessity
- (C) Welfare   (D) Karma
- (10) For moulding of human relationship and traditions what was developed ?
- (A) Social Institutions   (B) Work Culture
- (C) Welfare Schemes   (D) Trading
- (11) What is the aim of various traditions of society?
- (A) Economic development
- (B) Welfare of People
- (C) Customary
- (D) Physical (wealth)
- (12) As per Purush Sukta of Roogveda the Varna has its origin in what ?
- (A) Brahma   (B) Prajapati
- (C) Virat Purush   (D) Soul
- (13) As per social belief the Varna is related to what?
- (A) Physical Wealth   (B) Virtues
- (C) Development   (D) Occupation

(14) In ancient India the Society and State were responsible for maintenance expenses of which Varna?

(A) Brahmin (B) Kshatriya

(C) Vashya (D) Shudra

(15) Which Varna was responsible for maintenance and obedience of Rules and Regulation of Society?

(A) Brahmin (B) Kshatriya

(C) Vashya (D) Shudra

(16) By various Samskaras the humans are alerted about what ?

(A) Happiness (B) Morality

(C) Wealth (D) Religion

(17) How many Samskaras are referred by Manu?

(A) 15 (B) 20

(C) 16 (D) 21

(18) By which Samskaras the students were admitted to Gurukul ?

(A) Vedaang (B) Upanayan

(C) Samaavartan (D) Godaan

(19) In ancient time which marriage was related to Sage and Saints?

- (A) Deva Marriage
- (B) Arsh Marriage
- (C) Brahma Marriage
- (D) Prajapatya Marriage

(20) The muslim divorce law was introduced in which year?

- (A) 1930
- (B) 1929
- (C) 1939
- (D) 1935

SECTION - II

2 Explain importance of Ashram System and write in detail **10**
on duties of four Ashrams.

OR

2 Write meaning and importance of Social Institution. **10**

3 Describe provisions of divorce in Hindu and Muslim **10**
marriages.

OR

3 Explain meaning of "Varna" and narrate various concepts **10**
for its origin.

- 4 Write Short Note on any one : 8
- (1) Sanskaras on Children.
  - (2) Varna and Caste.
- 5 Write Short Note on any one : 8
- (1) Ideals of Hindu marriage.
  - (2) Sanskaras of Education.
- 6 Reply in brief on any two : 14
- (1) Saptapadi and Mangalfera.
  - (2) Duties of four Varnas.
  - (3) Sanskaras of Women.
  - (4) Muslim Nikah system.
-